

1.

Čovek na samoga sebe u odnosu na svet reaguje veoma zamršeno. Ista stvar, ista okolina, ista telesna posebnost – može da nas digne na sam vrhunac života, ili da nas baci na njegovo dno. Neko je dlakav kao majmun i zbog toga umire od stida sve dok njegovo krzno neku ženu ne dovede do ekstaze. Čulan sam kao zec, a pošto je društvo čulnost oteralo u ilegalu, stideo sam se, stideo sam se svake erekcije na igranci; koliko sam samo puta na bazenu morao da skočim u hladnu vodu – sve dok nisam saznao koliko muškaraca kupuje sredstva protiv impotencije.

Smejao sam se od srca. Tako je to: jedan je nesrećan jer je predebeo, drugi premršav, jedan je prenizak, drugi je previsok. Dugo sam bio ubeđen da imam nepristojno dug i debeo organ. Kasnije sam čitao kako su se stari Rimljani šibali koprivama po njemu, samo da bude deblji.

I tako se čitavog života oslobađaš kompleksa. Kad ih se otarasiš – za strogo društvo postaneš nemoralan, ili bar amoralan. Znao sam da stalno moram imati žene, dobre ženske, silne žene, inače će se živa, pritajena snaga koja ključa u meni, pobuniti. Odapeće kao sa savijene opruge – niko ne zna gde će udariti.

Dok sam igrao preferans kod sasvim prijatnih ljudi, uz dobar konjak, podmukla erekcija kvarila mi je uživanje u sans atout i razgovoru o proklesoj politici. Da navalim na ženu svog domaćina? O, bih ja. Ne bi bila prva. Ali svestan sam da je to tehnički neizvodljivo. Jakobe Levitane, pokupi se iz kuće i traži, traži kao pas.

Tako čovek skrene u sasvim malu, jako neuglednu prostoriju, ali dobro zaključanu; maštu ponesi sa sobom, siluj se telesno i duševno, zašto si se uopšte rodio na takvom mestu i u takvo vreme! Recimo da u zanosu zaboravim da zaključam vrata i da, iznenada, ispred sebe ugledam onog mirnog, čestitog domaćina? To preseca maštu i sva ona čudesna gola dupenca rasprše se u njoj. Ali, to je zdrava

vežba za nezavisnost. Posebno ako čovek i ne zna da vežba za neke duge godine bez žena, za četiri zida i prozor s rešetkama. Uvek me je zanimalo kako je s tim stvarima bilo na galijama. Prikovani za svoje mesto, galioti su tamo srali, pišali i jeli. Verovatno je jedini znak života bio moguć u samozadovoljavanju, kad bi se negde usidrili. U onom prokletom nužniku potpalublja za trenutak bi zatreperio miris cveta divljeg kestena – tako, naime, miriše ljudsko seme.

Poznavao sam ženu, možda još negde postoji takva, kojoj sam ovakvim pričama iz stvarnog života tako raspirio strast da me je mogla pratiti s onu stranu svih ograda ove lažne i glupave civilizacije. Pričao sam joj odlomke onoga o čemu sam nameravao da pišem u ovoj knjizi. Porušio sam sve umetničke oblike izražavanja. I ona se pokvarila. Primetio sam da se navikava kao na običnu drogu i postala mi je dosadna. Neke prizore sam izmišljao toliko da danas više ne znam tačno koliko sam realne stvari preoblikovao i više događaja sažeo u jedan.

Kad sam prvi put doživeo magičan efekat priče o žudnji okovanih Prometeja, sedeli smo, posle ručka, u malom restoranu. Iako je svako od nas imao svoj stan, morali smo da odemo na ono malo mesto bez dostojanstva koje je videlo više dupeta od Kazanove. Povukao sam joj odeću gore i dole, tako da je njen punački srednji deo ostao nag, a ona je zgrabila moj ud kao da je spasonosna slamka u podivljalom okeanu. Svi robijaši ovoga sveta bili su prisutni sa svojim iskeženim, izmučenim, sivim obrazima. I oni su se držali za spasonosne slamke da ih snažni talasi ne odnesu.

Noću zidovi tamnice zvone kao da su stakleni: od muke, straha, žudnje, od planova, šaputavih priča, bulažnjenja, loših snova, od gladi, besa, nostalgije, sećanja, plača, od proklinjanja, od štrcajućeg semena. Svet zatočenika živi tako da su im sati dugi, a godine prolaze kao da proleću. Zubi trule, javljaju se hemoroidi, tabani se spuste, navike promene, dok lice dobija onaj poseban izraz tuposti s odblescima napetosti. Svi uče školu lukavstva. Prvih pet godina je teško, kažu, a posle toga je još teže. Neko je u tamnicu prokrijumčario knjigu o Đavoljim ostrvima, o Gvajani, zvala se *Suva giljotina*. Videli smo da je, u suštini, u svim zatvorima isto, jedino što kod nas nisi samo zatvoren već si neprestano pod

istragom, makar bio i deset godina unutra, makar bio politički zatvorenik – što se službeno zove „politički kriminalac“, za razliku od običnog i privrednog kriminalca. Ovaj poslednji – u tamničkoj upravi najviše se ceni. U zatvoru, naime, postoje dve hijerarhije: jednu čini uprava, drugu – nevidljivu ali приметnu – zatvorenici sami, kao vukovi u čoporu.

Ovom svetu pripadaju i zatvorenici u samicama, samo što to novajlije dugo ne shvataju. U zatvorskom procenjivanju sramota je: da si dobio manje od tri godine, da cinkariš (potkazuješ), da se uvlačiš čuvarima i upravi, da cmizdriš, pokazuješ strah pri represalijama, jedeš svoj paket sam u kakvom čošku i – zgražavaš se nad prostaklukom, jer time zadireš u nekakav prirodan tok stvari, u staro pravo i običaj, naročito potrebu. Sve što je suprotno od toga procenjuje se kao pohvalno. Prema skali procena svako negde pripada; usamljen je samo poneki ludak i heroj.

Kad sam se, potpuno nepripremljen na ovakva zanimljiva zbivanja, našao bačen u istražnu samicu, ni sanjao nisam koliko ću morati da učim. Koliko zatvorskih predmeta za svaki ispit! Kako je bilo teško dokopati se diplome na tom univerzitetu. Vođe Gane na kapici nose PG, što znači „prison graduated“. Đavolski drsko! Nehru je u tvrđavi Ahmatnagar odsedeo ukupno oko jedanaest godina. U Italiji je 1950. godine pušten neki Đuzepe Baranko, pošto je odgulio pedeset godina. Kad su ga pitali šta ga je najviše iznenadilo nakon što je izašao napolje, rekao je: žene na biciklima. Zna li šta je zamišljao gledajući pokretanje bedara lepotica na biciklima? Pravi arestant! Prison graduated! Kad je među nama u zajedničkoj sobi zatvorske ambulante umirao stari zatvorski rudar Meglič, rekao je veče pre smrti: „Videćete, još ću se izvući. Već dva puta sam bio jednom nogom u grobu. I izaći ću. Onda ću prodati kuću, njivu i šumu, sve što imam; daću sve pare jednoj mladoj devojci da se skine gola, da hoda na sve četiri i popiša se. Samo bih to voleo da vidim, a onda mogu i da umrem.“ A stari Meglič bio je proketo škrt s paketima hrane koje mu je slala sestra. Ni cigaretom nije nudio.

U nevidljivu školu zatvorskog života ide svako, znao on to ili ne; svako polaže ispite, prolazi ili pada, bio on toga svestan ili ne. I najzeleniji novajlija u istražnoj samici. Isprva sam mislio da sam

najusamljeniji na svetu; između četiri zida: dva metra sa četiri, visine oko pet, gvozdeni krevet sa slamaricom, zidnim stočićem na sklapanje, stolica, bokal s vodom, zarđala kibla u uglu pored vrata, sasvim glatka vrata i prozor visoko tamo gore, s duplom rešetkom, najpre gvozdeni krstovi, a onda mreža. Da, i radiator sa pet rebara pored kible. Napolju, valjda, sunčano prepodne. Tišina među zidovima. Pritisak u slepoočnicama. I nijedne cigarete. Prvih pet godina je teško. Nisam tada ni pomišljao na godine i godine koje se kao dugi, crni hodnik otvaraju preda mnom, na godine i godine teške robije koja se zove „težak prisilni rad”. Pustiće me – ili ubiti, tako sam mislio. Verovatno hoće da me dobro uplaše. Kako da me osude za one šale koje sam zbijao? Pre rata buntovni student, za vreme rata partizan. Naravno, ako me budu pitali zašto sam zbijao one šale, biće teško odgovoriti. Kako da objasnim šta se to probudi u slobodnom čoveku dok gleda ohole moćnike? Jasno, bilo je tu i šepurenja. Niko se ne usuđuje da pruži jezik. Jesmo li junaci ili nismo? Još jedan konjak! Mnoge sam navukao protiv sebe, mnoge sam znao. Mnogo pasa – smrt zecu! Najđavolskiju šalu izbacili smo sinoć u svet. Telefonirali smo jednom visokom poznaniku kako je, kao bajagi, švajcarski radio upravo javio da je Tito podneo ostavku. Bila je to ona situacija posle čuvenog Informbiroa – nešto je, kažu, zaista bilo u vazduhu – bilo je jurnjave, pa bledih lica, republička vlada je „zapucala” i gotovo pobegla, kako smo saznali mnogo kasnije. Ali, zašto su vragovi verovali? Takvim šaljivdžijama, kakav sam ja, pre ne bi verovali ni za ono što se hvata rukom. Sad su se, kažu, zaljuljale dve republike, od šest, zbog neke naše glupe dosetke kod dvadeset sedme čaše. Bilo je to jedno od onih prokletih večeri kad smo naklapali i brbljali o filozofiji i umetnosti, umesto da zajašemo neku od uspaljenih devojaka koje su nam tada, posle rata, skoro same uskakale u naručje. U istrazi su obrađivali i tu moju grešnu aktivnost, sa svom zavišću i moralnim zgražavanjem čistih ljudi i tada sam imao lepu priliku da se svake setim sa zahvalnošću. Politika je tada za mene bile nešto što je mirisalo na jeftini sapun umotan u smrdljive, prljave gaće nekog činovnika koji nema vremena za seksualno izživljavanje. Tek su me zatvor i njegova složena škola naučili šta je to – politika. Kad sam uvideo koliko sam bio pubertetski naivan dok sam se pre toga

igrao politike, crveneo sam sâm pred sobom. Kad sam pre rata štrajkovao na univerzitetu i drao se protiv nepravednog poretka. Kad sam se tukao s kraljevim pandurima. Kad sam ronio tamo neke suze zbog propasti Jugoslavije. Kad sam u partizanima držao govore seljacima. Kad sam uleteo u novi poredak posle revolucije. Parfimisane sveže gaće! Homo politicus! Anarhoidan slobodar koji sve zna bolje! Genije! Čovek najradije gurne nos u ono šta najmanje zna. Koliko sam lepih i slasnih žena propustio zato što nisam ostao na području za koje sam stručnjak.

U zatvoru sam sasvim polako i teško učio šta je politika, a šta politički sistem. Talentovan sam za svakog đavola, ali sam za studije politike potpuni bukvan. Ipak sam prokljuvio neke stvari. Politika tamnice je dvosmerna, uprava ima jednu liniju, drugu liniju zastupa nevidljivo ali osetno procenjujuće mnjenje zatvorskog sveta. Obe linije vrše pritisak na svakoga. U toj presi oblikuje se položaj svakog zatvorenika. Obe linije pokušavaju da daju ili uzmu moral pojedincu. U toj presi treba stajati na svojim nogama. Pasti pred jednom od linija – znači pasti uopšte. Pojedinač se ne sme povinovati upravi koja pokušava da mu slomi kičmu karaktera, niti se ulagivati ostalim zatvorenicima – niti ignorisati liniju zatvorskog sveta koji, takođe, vreba trenutke slabosti. To je život u kojem je normalno ono što obe linije smatraju ispravnim postupkom, greška se sveti godinama. Vremena za analize pojedinaca ima beskrajno, kako za plaćene lenčine u upravi, tako i za one senke iza rešetaka. Uprava zna skoro sve što se događa, za to koristi svoje cinkaroše koji se – i pored toga što ih u upravi preziru – nadaju skraćanju kazne, pomilovanju zbog dobrog vladanja, raznim privilegijama tokom izdržavanja kazne, ili bar dozvoli za posetu žene ili verenice bez prisustva čuvara, što svakako znači: dole s pantalonama! U sistemu koji je tada službeno bio „bez prostitucije”, neki su dobijali dozvolu za posebnu samicu i posetu lepe devojke koja je donosila flašu i cigarete. Za takvu privilegiju isplati se truditi. I zatvorsko društvo sve zna, verovatno i više od uprave. Ne mogu se zakleti, ali su mi tvrdili da nekima u dugotrajnoj samici pregledaju maramice da bi videli ima li u njima semena. Viši službenik zatvora napumpao je službenicu u upravi – abortus je uradio zatvorski lekar, zatvoren zbog okupacijskih zločina. Znali smo koliko je ukrao ekonom.

Bili smo detaljno obavješteni kako žena bije zapovednika čuvara, koji se kasnije ubio doživjevši nervni slom. Za vreme rata bio je likvidator i nemilosrdan mučitelj zatvorenika. Znali smo koga i kako su prebijali u izdvojenim betonskim bunkerima pod zemljom. Saznali smo kako je onome koga su poslali u ludnicu. Kako je Mladen umro u samici. Zašto profesor rukom pokriva kitu dok se kupa. Ko je sifilističar. Koliko je cementa ukrao knjigovođa. Ko je cinkario da trojica pripremaju beg. Kakvu crnu dlakavu ima nova plavokosa službenica u upravi. (To nije šala. Bohanec je potpaljivao peć u njenoj kancelariji kad se okliznula na parketu, pala, hm, i tako dalje.) Znamo i to da je mene ocinkario lopov, bivši milicajac, kako sam, tobože, čitao novine i pritom napravio neku zlobnu primedbu na račun školske reforme. I – iz prestonice smo saznali kada će krenuti kažnjenički transport u drugi zatvor.

Kad osetiš delovanje obe linije iznenada te obuzme saznanje da je sve to nešto slično politici. Uprava je nekakva totalitarna vlada, njeni pretpostavljeni u prestonici – istorijska nužnost, a zatvorenici – tihi narod koji samostalno misli i nevidljivo deluje. Ako ne poštuješ sve ove faktore, glavu možeš da ostaviš među zidovima. Zbog ove dinamike život u zatvoru nikada ne teče jednolično, uvek ide nabolje ili nagore. Homo politicus polaže ispit svakoga dana. Stojiš u presi, vreme ti kaplje na glavu a pored tebe stoje: razbojnik, gestapovac, lopov, belogardejac, džeparoš, dedica koji je devojčicama u parku pokazivao svog malog, ubica, novi buntovnik, ženidbeni prevarant, crnoberzijanac, informbirovac, razvlašćeni trgovac, provalnik, proneverilac, homoseksualac, falsifikator, siledžija, saradnik okupatora, dezinformator, neprijateljski propagator, organizator prostitucije, mesar koji je na crno zaklao tele, islednik koji je iskoristio saslušavanu ženu, direktor koji je uništio veliko preduzeće, siledžija koji je udario milicajca, čovek koji je tokom svečanog govora na trgu srao, sveštenik koji se ogrešio u propovedi, oficir koji je ubio ženu, organizator otpora posle rata, špijun, i niz ljudi koji zaista ne znaju zbog čega su osuđeni. U novinama, koje dobijamo, čitamo ko će nam se sve uskoro pridružiti: pljačkaš, lopov ili pisac s nekim svojim idejama i zamislama o organizovanju socijalizma.

Godine starosti – od osamnaestogodišnjih žutokljunaca koji će tek shvatiti da ovdje vlada politika, pa do 85-godišnjeg dede Noča, iz nekog brdskog sela, koji je hranio neke „nove partizane”, rekavši pred sudom da „je i za vreme rata davao hranu partizanima” i da ga politika nikada nije zanimala. Dobio je petnaest godina. To ga nije ljutilo, ali nije mogao preboleti što su mu uzeli lulicu. Bio je koščat, visokog rasta i jakih zuba, čovek na svoju ruku, i u zatvoru je živeo po svom. Kad bi ga čuvar opominjao, Noč bi ga odmerio od glave do pete i upitao: „Zar ti nisi propao u zemlju?” Stari Noč politiku nikada nije razumeo.

Sada je to zanimljivo vreme već prošlo. Policija manje bje i boji se skandala. Sudstvo se, donekle, osamostalilo; ne dolaze više toliko „papiri odozgo” na sudijin sto, s propisanim godinama robije gde „odlučuje” bivši stolar. O političkim delikventima piše štampa. Razvoj je bacio u smeće i lažni „čisti” polni moral. Barovi su puni pravog striptiza. Ženski aktovi pune sve časopise. U filmovima se mogu videti prizori koji su bacali u očajanje svaku Zapadnu cenzuru. Prostituciju tretiraju kao grip. Imamo huligane, omladinski kriminal, hipije, narkomane, seksualne orgije i crkvene praznike – upisane u kalendar. Prilično ugledni građani kod kuće gledaju pornografske filmove. Trka za standardom potpuno je ugušila strast prema političkim razgovorima. Između vlade (uprave) i javnog mnjenja (zatvorski svet) teče bujica standarda i odnosi duše pojedinaca u bezdan menadžerske bolesti.

Udaljio sam se namerno, kako bi kasnije stvari bile razumljive. Sada se vraćam godinama unazad. U jedno sunčano prepodne kad sam se pospan, mamuran i nag probudio u svom krevetu i ugledao četiri revolvera uperena u mene – od kojih je najbliži bio američki automatski kolt 45.

2.

Sve se odvijalo munjevitom brzinom i s velikom nervozom. I s malo reči. „Nikakve pogrešne kretnje!” „Gde vam je oružje?” To, što mi persiraju probudilo je u meni nadu, inače sam još uvek bio, donekle, mamuran od sinočnjeg pića. Revolvere nisu spuštali dok sam oblačio ono što sam skinuo kad sam u toploj noći krenuo na spavanje. „Hajde! Hajde!” Uzgred sam štrpnuo parče peciva da ne odem natašte u smrt. Primetio sam da nemam pljuvačke. Valjao sam onaj zalogaj po ustima kao da je od peska, jedva sam ga progutao, postepeno.

Krenuli smo. Vodili su me ispred sebe. Iz sobe u hodnik, na odmorište i stepenicama naniže. Tada sam došao u iskušenje, na trenutak, a istina je da trenutak ponekad jako dugo traje. Bezbroy puta sam, sa zaletom, skakao preko ograde na glavu u vodu. Dole je tvrdo sabijen pesak. Treći sprat. Visoki spratovi. Uspeh garantovan. Ili da se prepustim da me vode kao govedo u klanicu? Tim grubijanima. Nigde žive duše. Šta li će sve raditi sa mnom kad me smeste na sigurno! Šta smo već čuli o njihovim metodama! Mrze me kao šugavog psa! Pre samo četrnaest dana, potukli smo se u kafani sa udbašima. Jednog majora sam tako tresnuo, da se opružio. Kako će mi se taj obradovati! Kasnije sam se sreo s tim majorom – bio je zatvoren; omršaveo i ogorčen, tada mi je izgledao kao jedan od boljih robijaša; bio je jak karakter i morao sam da se savladavam da mi ne postane simpatičan. Zašto je sedeo? Rado je pio pa je bogzna šta izlanuo. A baš taj major me je skoro naterao kroz prozor! Trenutak traje dugo, godine su kratke. Đavo bi ga znao, nije li me od skoka sačuvala i neka urođena osobina koja me je u životu već toliko puta skupo stajala: radoznalost, šta će biti? Ali dilema je bila vrlo teška, i dok sam s tim „drugovima” koračao niz stepenice, obuzelo me kajanje da sam sav nekako otežao. Obuzela me zlobna misao: da sam skočio, niko u našem gradu ne bi verovao da me oni nisu „skočili”, takav su ugled tada imali. Ja sam bio poznat i čuven u svom rodnom gradu više po aferama, skandalima i pakosnom

jeziku, negoli po svom radu ili talentu. Kao inteligentna životinja ja sam, naime, prokleta lenj, jako brzo primećujem tuđe nedostatke i greške i umem dozlaboga podrugljivo da govorim o njima. Dobio sam i nekoliko nagrada za osrednja, na brzinu napisana dela. Moje slike su izlazile u novinama. Provodili smo se po lokalima, govorili šta bi nam palo na um, peli se po spomenicima, zavodili žene i devojke, pravili skandale po izložbama, zbijali šale, ležali kod kuće na tepisima i pucali u plafon, pravili dugove i živeli kao na Tartarugi. Nije čudno, da na takav način čovek, iz dana u dan, stvara sve poznatije ime. Noću sam, inače, napisao i nekoliko romana i drama, što nikoga nije zanimalo. Nekoliko izdavača isplatilo mi je honorar za rukopise koje nikada nisu štampali. Zatim je izašla samo jedna knjižica, zbog koje su me jako napali uticajni ljudi u novinama. Radilo se o drami, napisanoj pre rata, imala je čak i ideju – „antifašizam”. Ideja je dijalektički delovala tako, da su me ispljuvali mandarini, tobože, cilja na „postojeći red” i iz nje mi je čitao čak i državni tužilac na raspravi, godinu dana posle njenog izlaženja. Za vreme „sorealizma” delo svakako nije pristajalo, to je tačno. Hteo sam reći, da su mi svi ti slučajevi u gradu, od tadašnjih 120.000 stanovnika, napravili ime. To mi je takođe palo na pamet dok sam gledao onaj otvoreni prozor koji je vodio u prostranu vasionu večnog ništavila.

Zatim su me naglo i nervozno ugurali u veliki automobil bez posebnih oznaka, gurnuli mi dva revolvera pod rebra i provezli me kroz prijatno sunčano prepodne mirnoga grada. Dobro se sećam one zgodne mlade mamice koja se sagnula k detetu. Imala je usku žutu suknju i ružičasta obla bedra ispod nje. Doduše, malo su mi zasmetale iskrivljene pete njenih sandala. Da ima muža taj bi morao ukrasti par najlepših sandala ako nema para, pas! Jupiter se preobrazio u zlatnu kišu da bi došao do onog čudesnog vrtića u krilu devojke! Ne podnosim lirske, impotentne, cicijaške, moralno ograničene dobroname! Ne podnosim Danteeve Beatriče! Volim starog Lava Nikolajeviča Tolstoja, premda mi je moralnost njegovih spisa dosadna. Išao tako čovek preko polja, kako piše Gorki u *Sećanjima na savremenike*, s jedne strane jedna dobroname Čehov, s druge nekadašnja skitnica Gorki, a u polju rade devojke. Jedna od njih je bila posebno lepo nagnuta, da su joj blistala bedra ispod

suknje. Sred ćaskanja o kulturi, upita stari Lav stidljivog Čehova: „Jeste li mnogo tucali, Antone Antonoviču”, (ili kako mu već beše ime)? „Nisam”, odgovorio je Čehov skromno. „A ja sam job tvoju matj!”, uzviknuo je Lav Nikolajevič.

I ja sam, sad bog zna hoću li ikada više, rekao sam sebi kad su me iskricali u dvorištu jako ružne zgrade i proveli kroz četvora gvozdena rešetkasta vrata. Gurnuli su me u uzak prizmatičan prostor ispod stepenica, gde visok čovek nije mogao da stoji uspravljen. Zapovedio sam, dakle, sam sebi da sednem na pod. Kad sam seo, osetio sam da je to bio jako važan, veoma slobodouman čin. Smešno, zar ne? Potrudio sam se da sednem što udobnije. Sad samo ne treba misliti na to šta će biti.

Nejasno sam se prisećao priče o ovoj zlokobnoj zgradi. Da se iz nje ponekad čuju krici, muzika, pa opet prigušeni krici. Da tu nestaju čak i ljudi. Ne treba misliti sada o tome! Sad će doći onaj major službe bezbednosti koga sam udario u kafani. Ne misliti o tome! Josip je tri meseca proveo ovde – i kad je izašao napolje, bio je drugi čovek. Šta mu se dogodilo, o tome nije zinuo ni živoj duši. O čemu li je ćutao? Dosta s takvim mislima! Moram da prestanem da mislim o tome!

Uhvatio sam se za ud i prisilio da mislim o ženi u žutoj suknji. Skidao sam je. Da, biće joj pozadi, sigurno da joj se vidi ispod napete zadnjice, jer je noge u iskrivljenim sandalama držala kao patka, prema unutra. Takve Rusi obično zovu „karaljok”, patkica. I cene ih više od onih koje stopala drže razmaknuta i nose svoju malu spreda. Počeo je da mi se uvećava – i brige i strahovi povukli su se u podsvest. Ista ta stvar, u raznim okolnostima, može spasti ili upropastiti. Don Žuana je ova stvar upropastila, isuviše se vrteo oko vlastitog penisa. Kazanova je bio oduševljen ženskim spolovilom, znao je i da se otarasi ženske kad bi mu dojadila – što ga je, to mi se nije svidelo, stajalo mnogo para! Osiromašio je, i kao prastari penzioner morao je još honorarno da radi kao bibliotekar u nekom češkom gradu, ako se ne varam. Fuj! Ni Don Žuan, ni Kazanova, ne mogu biti uzor. Verovatno treba živeti kao trava. Trava se pari kad je vetar.